

практика та досвід № 12/2017 С 26-31

4. ISO/IEC GUIDE 73:2002. Risk management-Vocabulary Guidelines for use in standards. International Organization for Standardization, 2012 URL

Кононова Ірина Володимирівна,
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри аналітичної економіки
та менеджменту ФСПОУ
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Пацкан Артур Михайлович,
ЗВО спеціальності 051 “Економіка”
заочної форми навчання
Дніпропетровського державного

ДЕРЕГУЛЯЦІЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМ РЕФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Розвиток національної економіки через подолання соціально-економічних труднощів потребує вирішення проблем державного регулювання економічних відносин.

Сьогодні дерегуляція є одним з основних елементів нової моделі розвитку України та складовою частиною європейської інтеграції. А останнім часом дерегуляція визнана одним з пріоритетних напрямів реформування національної економічної системи, особливо з врахуванням його націленості на створення фінансово-самодостатнього інституту місцевого самоврядування, забезпечення сприятливих умов для динамічного розвитку підприємництва та, як наслідок, гідного рівня життя населення країни.

Серед науковців, які присвятили свою увагу дослідженню питань дерегуляції, слід відзначити З. Варналія, І. Соколову, М. Кизима, О. Іванову, Т. Чечетову-Терашвілі, Н. Розанову, М. Кропивко, М. Ксенофонов та багато інших.

Не дивлячись на акцентування уваги на дерегуляції господарської

діяльності, як пріоритетному напрямі реформування економіки, проблеми в цій сфері лишаються невирішеними, в основному через неузгодженість законодавства та відсутність дієвих механізмів передачі повноважень. Крім того, досить обмеженою лишається фінансова підтримка реалізації функцій, що були делеговані в результаті дерегуляції господарської діяльності. Наявність цих та інших проблем актуалізує вивчення сутності дерегуляції та дерегуляційних процесів.

Феномен дерегуляції вивчається в роботах багатьох сучасних дослідників. Більшість з них сходяться на думці, що безпосередньо пов'язані з реформою децентралізації влади, що передбачає розширення свобод і усунення бар'єрів для саморозвитку територіальних громад, районів і регіонів і підприємницької діяльності, вважаючи при цьому, що дерегуляцією можна вважати процес зменшення негативних впливів державного регулювання економіки, спрямований на забезпечення гідного рівня життя населення та створення умов для стійкого соціально-економічного розвитку країни на основі усунення бар'єрів розвитку [1].

В роботі [2] обґрунтована важливість дерегуляції як чинника забезпечення економічної безпеки. При цьому, автори роботи вважають дерегуляцією скорочення (скасування, припинення або відміну) державної регламентації будь-якої діяльності (як правило – підприємницької). Вони обґрунтовують необхідність дерегуляції тим, що причинами головних внутрішніх загроз економічній безпеці (корупції, тіньової економіки, впливу капіталу) можна вважати надмірну централізацію управління, бюрократизацію, як породження надмірного втручання держави у діяльність суб'єктів господарювання [2].

Подібною є позиція, викладена в роботі [3], автори якої стверджують, що реформа в сфері дерегуляції та розвитку підприємництва передбачає усунення надлишкового регулювання відносин між державою та бізнесом та надмірного контролю підприємницької діяльності. При цьому, головним завданням дерегуляційних заходів є зниження регуляторного тиску держави на бізнес

шляхом спрощення процедур, зменшення контролюючих органів та частоти перевірок, скасування зайвих дозволів та ліцензій тощо.

В роботі [3] автор пов'язує дерегуляцію з дією приватноправового режиму, за якого суб'єкт господарювання може самостійно вирішувати, використовувати свої права чи утриматися від дозволених дій, тобто має право виявляти автономність своєї волі й приватну ініціативу. Автор стверджує, що за умови дерегуляції можна говорити про наявність загально-дозвільного типу регулювання майнових та особистих немайнових відносин, заснованих на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників [3].

Цікавим є дослідження [4], в рамках якого було встановлено, що дерегуляцію можна розглядати як відмову (скасування, послаблення, скорочення) державного регулювання, зменшення (послаблення) державного контролю, скорочення (скасування) державної регламентації підприємницької діяльності, створення максимально сприятливих умов для ефективного функціонування економіки, регульовану свободу, скасування бар'єрів виходу на ринок.

Як комплекс економічних і політичних заходів, які здійснюють державні органи з метою координації економічних процесів, спрямованих на підтримку оптимальних пропорцій суспільного виробництва і запобігання в ньому кризовим ситуаціям тлумачать дерегуляцію у своїй праці Д. Зухба, Е. Зухба, Н. Каптуренко [4].

Таким чином, можна говорити про багатомірність поняття дерегуляції та необхідність її комплексного дослідження.

В роботі [5] розглянуто загальні закономірності еволюції економічних процесів у світі та зміну ролі держави відносно економічних процесів. На основі результатів аналізу існуючих напрацювань нами було побудовано таблицю 1.

Як бачимо з таблиці 1, останнім часом в економічних колах дотримуються думки щодо доцільності дерегуляції економіки. Це пов'язане з суперечливим

характером наслідків державного регулювання економіки, циклічною природою господарського розвитку, зміною політичних настроїв у суспільстві.

Таблиця 1 - Визначення ролі державного регулювання на різних етапах розвитку економіки

Етап розвитку	Характеристика	Наукова база
з XVIII ст., промислової революції в Англії до «великої депресії» 30-х років XX століття	вільний розвиток ринку і відповідно ліберальна політика держави щодо економічного розвитку	класична економічна теорія
з 30-х років – по 50-ті роки XX ст.)	посилення ролі держави щодо впливу на суспільно-економічні процеси та перехід до регульованого ринку, коли в різних країнах відпрацьовувались моделі керованого ринку	кейнсіанська економічна теорія
з 50-х років – до 80-х років XX ст.	розгляд особливостей використання обмежених ресурсів в економіці та порядку розподілу створюваних благ	теорія суспільного добробуту, теорія загальної економічної рівноваги, теорія соціального ринкового господарства
з 80-х років XX ст. – до нинішнього часу	усвідомлення неможливості держав у повному обсязі виконувати взяті до цього на себе соціальні зобов'язання перед своїми громадянами, передача частини своїх повноважень шляхом дерегуляції	неокласичний напрям економічної теорії

Примітки: побудовано автором на основі [5]

При цьому, теоретичним підґрунтям дерегуляції неокласичний напрям економічної теорії, що доводить низьку ефективність і навіть шкідливість державного регулювання соціально-економічних процесів, допускаючи його лише за умови, що це єдиний спосіб вирішення проблеми та в тому разі, якщо воно обмежене в часі і не використовується в політичних цілях.

Список використаних джерел:

1. Іванова О., Чечетова-Терашвілі Т. Оцінка дієвості дерегуляційних процесів в Україні. *Бізнес Інформ*. 2014. №1. С. 47–51.
2. Варналій З. Конкуренція і підприємництво : монографія. Київ : Знання України, 2015. 463 с.
3. Соколова І. *Дерегуляція в системі правового регулювання*

суспільних відносин. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 31. С. 218-226. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dbms_2016_31_21. (дата звернення: 18.04.2021).

4. Дерегулювання економіки: проблеми та перспективи: Монографія. під заг. ред. проф. Кизима М. О. і проф. Іванова Ю. Б. Х: ВД «Інжек», 2014. 288 с

5. Ксенофонов М. Дерегуляція господарської діяльності в аграрному секторі економіки: етапи, галузеві особливості, механізми. *Економічний аналіз*. 2015. Т. 21. № 2. С. 122-127. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2015_21\(2\)__20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/escan_2015_21(2)__20). (дата звернення: 15.04.2021).

Кононова Ірина Володимирівна,
доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри аналітичної економіки
та менеджменту ФСПОУ
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Каратай Дмитро Костянтинівч,
ЗВО спеціальності 051 “Економіка”
заочної форми навчання
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Головня Тетяна Сергіївна,
студентка 3 курсу, групи Б-М-841 ФСПОУ
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕХАНІЗМИ ФОРМУВАННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

В умовах трансформаційної економіки України базою протікання економічних процесів є стан інфраструктури національної економіки, отже забезпечення розвитку національної економіки неможливе без розвитку відповідної інфраструктури, необхідність дослідження якої на теоретичному і прикладному рівнях обумовлює актуальність вивчення даного питання.